

Süleyman Demirel Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Yıl/Volume: 2, Sayı/Issue: 3, s. Bahar 2006

KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERDE ÇALIŞMA SERMAYESİ VE FİNANSAL YÖNETİM UYGULAMALARI

Yrd. Doç. Dr. Ali Cüneyt ÇETİN*
İsmail ÇELİK**
Murat KAYA***

Özet

Çalışma sermayesi ve finansal yönetimin etkinliği, işletmelerin finansal başarı sağlamalarında önemli bir role sahiptir. Bu çalışmanın amacı, Isparta ve Antalya ilinde faaliyet gösteren Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ) çalışma sermayesi ve finansal yönetim uygulamalarını ortaya koymaktır. Yapılan araştırma sonucunda çalışmanın konusunu oluşturan işletmelerin ana sorunları belirlenmiş ve çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, çalışma sermayesi yönetimi, finansal yönetim.

Working Capital And Financial Management Applications In The Small And Medium Sized Enterprises

Abstract

The qualification of working capital management and financial management is one of the most important factors in business financial achievements. This study investigates the working capital and financial management applications in the Small and Medium Sized Enterprises (SMEs) that are located in Isparta and Antalya. The present study has identified the main problems of the establishments and solutions for these problems were proposed.

Key Words: Small and Medium Sized Enterprises, working capital management, financial management.

---

* Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü Öğretim Üyesi, ccetin@iibf.sdu.edu.tr

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, icelik@sdu.edu.tr

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, muratkaya@sdu.edu.tr

1. GİRİŞ

KOBİ'ler, ülkemiz ekonomisinin dinamik birimleri olarak ekonomik ve sosyal sisteme olan katkıları nedeniyle, son yıllarda önem kazanmaya başlamışlardır. Toplumun tüm kümesini kapsayan ve her yerleşim birimine yayılmış olan KOBİ'ler, gerek kendi iç yapıları gerekse de dış çevreden kaynaklanan pek çok sorunla iç içe yaşamaktadırlar.

Ülke ekonomisindeki durgunluk, yüksek enflasyon ve istikrarsızlık ve sık sık başvurulmuş farklı ekonomik tedbirler, sürprizleri genellikle tahmin edemeyen ve devletten yeterli danışmanlık hizmeti alamayan KOBİ'lerde başarısızlığa ve performans düşüklüğüne yol açabilmektedir. Bir kısmı bu sorunların üstesinden gelemeyerek ekonomik ortamdan çekilmekte, bir kısmı da yaşam mücadelesine devam edebilmektedir. Bununla birlikte, gelişmeleri ve değişimleri yakından izleyebilen KOBİ'ler pek çok fırsatı değerlendirerek önemli avantajlar elde edip, büyüyüp gelişebilmektedirler.

Ülkemizde KOBİ'leri sınıflandırmak için kullanılan başlıca nicel kriterler; çalıştırılan personel sayısı, personele ödenen ücret ve maaşların tutarı, sahip olunan sermaye miktarı, belirli bir süre içindeki satış tutarı, çalışma sermayesi olmakla birlikte en yaygın biçimde kullanılan sınıflandırma ölçütü işletmede çalışan personel sayısıdır. Bu çerçevede ülkemizde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların işletmede çalıştırılan personel sayısı kriterini dikkate alarak yapmış oldukları Küçük ve Orta Ölçekli İşletme ayrımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Türkiye'de Değişik Kuruluşların Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Sınıflaması

Kuruluşun Adı	Küçük İşletme	Orta Boy İşletme
DİE	10-49	50-250
DPT	10-49	50-99
KOSGEB	1-50	51-150
HALKBANK	1-100	100-250
VAKIFBANK	10-49	50-99
EXIMBANK	1-150	
KÜSGET	1-9	10-49
İSO	1-19	20-99
İTO	1-25	
ASO	10-29	30-299
Ege Bölgesi Sanayi Odası	5-49	50-199

Kaynak: ÇAKICI Ayşehan, **Mersinde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Sorunları ve Beklentileri**, Mersin Üniversitesi Yayınları, No: 9, Mersin, 2002, s.6-7.

KOBİ'ler, büyük işletmelere nazaran değişen ekonomik koşullara daha hızlı uyum sağlayabilme, ülke içinde bölgeler arası gelir farklılıklarını dengeleme, üretim ve sanayileşmenin tüm ülkeye yayılmasını sağlama gibi avantajlara sahip olmanın yanında büyük işletmelere nazaran finansal yönetim açısından daha farklı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar.

KOBİ'lerin finansman sorunlarına yönelik olarak yapılan çeşitli çalışmaların sonuçlarına göre, Türkiye'deki KOBİ'lerin finansal sorunlarını şu şekilde sıralamak mümkündür.¹

- KOBİ'lerin kredi temin etmede, kredi kurumlarının teminat, ipotek, işletme rehini gibi talepleri yanında faiz oranlarının yüksekliği başlıca güçlüklerdir. KOBİ'lerin öz sermayeleri yetersiz olup bankaların kuvvetli teminat talepleri ve bu işletmelerin yetersiz öz kaynaklarından dolayı bankalardan kredi temin etmekte sorunlar yaşamaktadırlar. Ayrıca bu işletmelerin yıllık satış rakamlarının düşüklüğü de düşük kredibiliteye sahip olmalarına yol açmaktadır.
- KOBİ'ler özelliklerinden de anlaşılacağı üzere, grup desteği almadan genellikle yetersiz sermaye ile kurulmaktadır. Menkul kıymetleri risk taşıdığından sermaye piyasası aracılığı ile de finansman temini zor olmaktadır. Oysa bu şirketler teknolojiye ayak uydurabilmek için öz sermaye ve işletme sermayesine ihtiyaç duymaktadırlar. Ülkemizde yan sanayici olarak çalışan bu kuruluşlar, hem teknolojik olarak gelişmek hem de dinamik olmak zorundadır.
- Firma yöneticileri genellikle işletme yönetme özelliğinden yoksun aile üyelerinden oluşmaktadır. İşletme kaynakları verimli kullanılmaması işletmenin finansman ihtiyacını artırmaktadır.

Finansal yönetimin bir unsuru olan ve Bilânço'da Dönen Varlıkların Yönetimi anlamına gelen işletme (çalışma) sermayesi yönetimi, faaliyetleri dönen varlıklar üzerinde yoğunlaşmış olan ve finansal açıdan hassas yapıdaki KOBİ'ler için ayrı bir öneme sahiptir. İşletme sermayesi firmanın tam kapasite ile çalışabilmesi, üretimi kesintisiz sürdürebilmesi, iş hacmini genişletebilmesi, yükümlülüklerini karşılayamama (likidite) riskini azaltması, kredi değerliliğini arttırması, olağan üstü durumlarda mali yönden zor duruma düşmemesi, faaliyetini kârlı ve verimli bir şekilde yürütebilmesi açılarından büyük önem taşımaktadır.²

2. KOBİ'LERE YÖNELİK AMPRİK BİR ÇALIŞMA

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Batı Akdeniz Bölgesini temsil eden alanda faaliyette bulunan KOBİ'lerin finansal yönetim, işletme sermayesi yönetimi ve yatırım bütçelemesi konularındaki uygulamalarını ortaya koymaktır.

2.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma Batı Akdeniz Bölgesinin Antalya ve Isparta ilinde faaliyette bulunan rassal olarak seçilmiş, farklı sektör gruplarında faaliyette bulunan 42 adet KOBİ'den oluşan örnekleme kapsamaktadır.

¹ Serdar ESER, **Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Sermaye Piyasasından Finansmanı ve Risk Sermayesi, Yeterlilik Etüdü**, SPK Yayınları, Ankara, 1990, s. 23.

² Öztin AKGÜÇ, **Finansal Yönetim**, Muhasebe Enstitüsü, Yayın No: 65, 7. Baskı, İstanbul, Mart 1998, s. 201.

2.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma esnasında ARSLAN (2003)'in Ankara ilindeki 111 küçük ve orta ölçekli işletmeye aynı amaçla uygulamış olduğu anket sorularına benzer, ARSLAN (2003)'in çalışmasından hareketle oluşturulan 14 soruluk anket örnekleme uygulanmıştır. Anket çalışması işletme sahip-sahipleri veya yöneticileri ile yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Anket sonuçları SPSS programında analiz edilerek değerlendirilmeye çalışılmıştır.

2.4. Araştırma Bulguları

Bu bölümde araştırma örnekleminde temin edilen verilerin sonuçları tartışılmaktadır.

2.4.1. Örneklemin Özellikleri

Örnekleme oluşturan 42 KOBİ'nin özellikleri Tablo 2'de gösterilmiştir. ÇAKICI (2002)'nin çalışmasından alınan tabloda yer alan DPT KOBİ sınıflamasına göre örneklemin % 4,76'lık kısmı "çok küçük", %50'lik kısmı "küçük", %45,24'lük kısmı "orta" ölçekli işletmelerden oluştuğu anlaşılmıştır.

Araştırmada yer alan endüstri kolları arasında %26,19'luk bir oranla imalat sektörünün en fazla ağırlığa sahip olduğu gözlenmiştir. İmalat sektörünü, %19,08 ile tekstil, %16,67 ile hizmet, %14,28 ile gıda ve diğer, %9,5 ile inşaat sektörü takip etmektedir. Ankette "diğer" şeklinde yer alan endüstri kolu otomotiv faaliyet kolunu temsil etmiştir.

Tablo 2: Örneklemin Özellikleri

Çalışan Sayısı	N	%
1-9 Kişi	2	4,76
10-49 Kişi	21	50
50- 250 Kişi	19	45,24
Endüstri Kolu		
İmalat	11	26,19
Gıda	6	14,28
Tekstil	8	19,08
İnşaat	4	9,5
Diğer	6	14,28
Hizmet	7	16,67
Hukuki Yapı		
Anonim Şti	16	38,09
Limited Şti	25	59,5
Şahıs Şti	1	2,41
Öz Sermaye Tutarı		
1.000-25.000 YTL	3	7,14

Tablo 2 (devamı)

26.000-50.000 YTL	4	9,52
51.000-100.000 YTL	15	35,71
100.000 YTL ve Üstü	20	47,63

Hukuki yapıları açısından incelendiğinde işletmelerin %59,5'i Limited Şirket, %38,09'u Anonim Şirket, %2,41'i Şahıs Şirketidir.

İşletmelerin özsermaye tutarları incelendiğinde; öz sermaye tutarları 1.000-25.000 YTL arasında olan işletmelerin örneklemin %7,14'ünü, 26.000-50.000 YTL arasında olanlar %9,52'sini, 51.000-100.000 YTL arasında olanlar örneklemin %35,71'ini, 100.000 YTL ve üzeri özsermaye tutarına sahip işletmelerin örneklemin %47,63'ünü oluşturduğu anlaşılmıştır.

2.4.2. Firma Amacı

İşletmelerin faaliyetlerini sürdürürken taşımakta oldukları başlıca amaçların belirlenmesini sağlamak amacıyla sorulan soruların beşli Likert ölçeği ile yanıtlanmaları istenmiştir. (5=Kesinlikle evet, 4=Evet, 3=Olabilir, 2=Hayır,1= Kesinlikle Hayır)

Tablo 3: Firma Amacı

FİRMANIN AMACI	STANDART SAPMA	ORTALAMA
Satışları Arttırmak	0,3578	4,85
Kârlılığı Arttırmak	0,4606	4,70
Hizmet Sağlamak	0,8951	4,26
İstihdam Yaratmak	0,8604	3,90

İşletmelerin anket sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde ilk amaç olarak 4,85 ortalama ile satışları arttırmayı, ikinci olarak 4,70 ortalama ile kârlılığı arttırmayı, 3. olarak 4,26 ortalama ile hizmet sağlamayı ve 4. amaç olarak da 3,90 ortalama ile istihdam yaratmak olarak belirlenmiştir.

2.4.3. Kuruluşta Sermaye'nin Temin Şekli

Tablo 4, KOBİ'lerin kuruluş aşamasında gerekli olan sermayeyi nasıl temin ettiklerini göstermektedir. Özsermaye ile işe başlayan işletmeler örneklemin % 45,24'ünü oluşturmakta olup bu grubu %23,81 ile Kredi olarak girişimde bulunan işletmeler takip etmektedir. Aile işletmesini devam ettirenlerin oranı %19,04 olup örneklemin %11,9'u ortak olarak girişimde bulunan firmalardan oluştuğu belirlenmiştir.

Tablo 4: Sermaye Temini

Kuruluş Şekli	N	%
Aile Şirketi Devamı	8	19,04
Öz Sermaye İle	19	45,24
Ortak Alarak	5	11,9
Kredi Alarak	10	23,81
Diğer	0	0
TOPLAM	42	100

Örneklemin anket sorularından alınan cevaplar doğrultusunda işletmelerin büyük bir kısmının kendi tasarruflarını kullanmak suretiyle girişimde bulunduğu söylenebilir.

2.4.4. Yatırım Projelerini Değerlendirirken Kullanılan Teknikler

İşletmelerin kâr amaçlı organizasyonlar olduğu gerçeğinden hareketle her işletmenin kaynaklarını en uygun şekilde değerlendirerek yatırım kararları

alması gerekir. Yatırımların uygulanabilir olup olmadığını sınınamaya yönelik bir takım yatırım değerlendirme tekniklerinden bahsetmek mümkündür. Bunlar; geri ödeme süresi (GÖS), iskonto edilmiş geri ödeme süresi (İGÖS), net bugünkü değer (NBD) ve iç verimlilik oranı (İVO) yöntemleridir. Örneklemi oluşturan işletmelere soru kağıdında yatırımları değerlendirirken bir yöntem kullanıp kullanmadıkları ve kullanıyorlarsa bu yöntem yada yöntemleri belirtmeleri istenmiş ve Tablo 5’deki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 5 incelendiğinde işletmelerinin yatırım kararlarını verirken kullandıkları en yaygın yöntemin, uygulamadaki kolaylığı ve masrafsızlığından ötürü %38,09 ile GÖS yöntemi olduğu, bu tekniği %30,96 ile “hiçbir teknik kullanmıyorum” cevabının takip ettiği, %9,52 oranında NBD yönteminin kullanıldığı saptanmıştır. Örneklemen çoğunluğunun tek bir yöntem kullandığı yada hiçbir teknik kullanmadan yatırım projelerini değerlendirdikleri tespit edilmekle birlikte bu yöntemlerin birleşimini az da olsa uygulayan işletmeler görülmüştür. %7,15 ile en çok kullanılan bileşim, GÖS ile NBD yönteminden oluşan bileşimdir. Bunu %2,38 ile diğer bileşimler takip etmiştir.

Tablo 5: Yatırım Projelerini Değerlendirme Teknikleri

Proje Teknikleri	N	%
GÖS Yöntemi	16	38,09
İGÖS Yöntemi	0	0
NBD Yöntemi	4	9,52
İVO Yöntemi	2	4,76
Hiçbir Teknik Kullanılmıyor	13	30,96
Diğer	1	2,38
GÖS ve İGÖS Yöntemi	1	2,38
GÖS ve NBD Yöntemi	3	7,15
GÖS ve İVO Yöntemi	1	2,38
İGÖS ve İVO Yöntemi	1	2,38
Toplam	42	100

ARSLAN (2003)’ın çalışmasında ilk sırayı, örneklem içindeki ağırlığı az olmakla birlikte %22,52 oranla GÖS yöntemi almakta, YÜCEL (2001)’in çalışmasında ise bu oranın %41,6 olduğu görülmektedir. ARSLAN (2003)’in çalışmasında farklı olarak İVO yöntemi %10,81’lik ağırlığıyla çalışmamızdan ayrılmaktadır. Bu da Batı Akdeniz Bölgesini temsil eden örneklemdeki işletmelerin daha kompleks bir yapıya sahip bu yöntemi tercih etmediklerini göstermektedir.

2.4.5. Yatırımların Finansman Şekli

Örneklemi oluşturan işletmelere, yatırım projelerini değerlendirirken kullanılan yöntemi belirtmeleri istendikten sonra değerlendirmeden başarıyla ayrılan projeleri hayata geçirmek için hangi finanslama şekillerini kullandıkları sorulmuş ve neticesinde Tablo 6’daki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 6: Yatırımların Finansman Şekli

Finansman Kaynakları	N	%
Banka Kredileri	31	44,93
Sermaye Artırımı	10	14,49
Dağıtılmayan Kâr	2	2,9
Ortaklardan Borçlanma	11	15,94
Leasing	10	14,49
Factoring	1	1,45
Diğer	4	5,8
Toplam	69	100

İşletmelerin %44,93'lük kısmının duran varlık yatırımlarının finansmanında özel ve kamu bankalarını kapsayan kuruluşlardan alınan banka kredilerini kullandıkları, %15,94'lük kısmının ortaklardan borçlanarak yatırımları finanse ettikleri, bu finanslama yöntemlerini sırasıyla %14,49'lük ağırlıkla sermaye artırımı ve finansal kiralama finansman tekniklerinin takip ettiği görülmüştür. Örneklemin sadece %1,45'lik kısmının yatırımların finansmanında bir uzun vadeli finanslama yöntemi olan Factoring'i kullandıkları tespit edilmiştir. ARSLAN (2003)'in çalışmasında ilk sırayı benzer şekilde banka kredileri almakla birlikte, banka kredilerinin bir finanslama tekniği olarak kullanım ağırlığı örneklemin %32,63'ünü oluşturmaktadır. YÜCEL (2001)'in İzmir, Manisa ve Denizli illerini kapsayan çalışmasından elde ettiği sonuçlarda ise; dağıtılmayan kârın %51,1 ile yatırımların finansmanında en fazla kullanılan finanslama tekniği olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Sonuç olarak YÜCEL(2001)'in araştırmasına konu olan KOBİ'lerin yatırım projelerinin finansmanında öz kaynaklardan daha fazla yararlandıkları ve yatırımların finansmanında kaldıraç etkisinden yeterince yararlanmadıkları görülmektedir.

3. ÇALIŞMA SERMAYESİ YÖNETİMİ

Çalışma sermayesi; en genel anlamda, işletmenin kısa süreli, normal olarak bir hesap döneminde paraya çevrilebilir değerlere yaptığı yatırımı ifade etmektedir.³

İşletmenin amacını gerçekleştirebilmesinde çalışma sermayesi yönetiminin önemli fonksiyonu vardır. Çalışma sermayesi, işletmelerin tam kapasite ile çalışabilmesi, üretimin kesintisiz devam edebilmesi, iş hacminin genişletilebilmesi, yükümlülüklerini karşılayamama riskinin azaltılması, kredi değerliliğinin artırılması, olağan üstü durumlarda mali yönden zor durumlara düşmenin önlenmesi, faaliyetin kârlı ve verimli bir şekilde yürütülmesi açısından önem taşımaktadır.

Çalışma sermayesi yönetiminde nakit yönetimi, alacak yönetimi ve stok yönetimi küçük ve orta ölçekli işletmelerin hayatı açısından oldukça önemli hususlardır. Soru kağıdında firmaların çalışma sermayesi unsurlarının yönetimine verdikleri önemi ölçmek için sorulan soruyu 5'li likert ölçeği

³ Muharrem ÖZDEMİR, Finansal Yönetim, **Gazi Kitabevi**, Ankara, 1997, s. 163-164.

kapsamında değerlendirmeleri istenmiş ve Tablo 7'deki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 7: Çalışma Sermayesi Kalemlerinin Yönetimi

Yöntemler	1 %	2 %	3 %	4 %	5 %	ORTALAM A
Nakit Bütçesi	12,19	9,76	19,52	26,83	31,7	3,56
Borçluların Kredi Döneminin Gözden Geçirilmesi	5,71	2,86	14,29	51,43	25,71	3,88
Borçlulara İskonto Yapılması	10	17,5	32,5	27,5	12,5	3,15
Ödenmeyen Borçların İzlenmesi	2,44	2,44	14,64	31,71	48,78	4,22
Şüpheli Alacakların Takibi	5	7,5	17,5	40	37,5	3,97
İşletme Sermayesi İhtiyacının İzlenmesi	5,26	21,05	36,84	15,79	21,06	3,26
Stok Devir Hızının İzlenmesi	7,5	7,5	27,5	27,5	30	3,65
Stok Düzeyinin Kontrolü	5	0	20	45	30	3,95
Faktoring Şirketleriyle Çalışma	84,7	5,13	5,13	0	5,13	1,36

Örnekleme oluşturan işletmelerin alacakların yönetimine nakit ve stok yönetiminden daha fazla önem verdiklerinin ortaya çıkmasında ödenmeyen borçların izlenmesi 4,22'lik ortalama ile etkili olmuştur. Bu cevabı 3,97'lik ortalama ile şüpheli alacakların takibi izlemektedir. Ayrıca işletmelerin alacak yönetimine verdikleri önem kadar stok düzeyinin kontrolüne de dikkat ettikleri görülmüştür. ARSLAN(2003)'ın çalışmasında 4,09 ortalama ile nakit yönetiminin ilk sırayı aldığı, bunu 3,67'lik ortalama ile ödenmeyen borçların izlenmesi takip etmektedir. Örnekleme oluşturan firmaların çalışma sermayesi unsurlarından alacakların yönetilmesine en fazla önemi göstermelerine rağmen factoring şirketleriyle çalışma konusunda duyarsız oldukları oldukça ilgi çekicidir. Bunun sebebi "factoring şirketleriyle çalışıyor musunuz" sorusuna firmaların %84'lik kısmının "hiçbir zaman" cevabını vermesidir.

3.1.1. Kredi Kullanımı

Örnekleme oluşturan işletmelere herhangi bir kuruluştan kredi kullanıp kullanmadıkları sorusuna verilen cevaplar Tablo 8’de yer almaktadır. Firmaların %80,95’lik kısmının kredi kullandığı görülmüştür.

Tablo 8: Kredi Kullanımı

Kredi Kullanılıp Kullanılmadığı	N	%
Evet	34	80,95
Hayır	8	19,05
Toplam	42	100

3.1.2. Kredi Kaynakları

Araştırmanın bu bölümünde kredi kullanan firmaların, kullandıkları kredileri temin ettikleri kuruluşların neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen veriler Tablo 9’da görülmektedir.

Tablo 9: Kredi Kullanılan Kaynaklar

Kredi Kullanılan Bankalar	N	%
Özel Ticari Bankalar	22	64,71
Devlet Bankası Kaynakları	4	11,77
Diğer Yatırım Bankaları	0	0
Özel ve Devlet Bankaları	8	23,52
Toplam	34	100

Tablo 9’a göre firmaların %64,71’lik kısmı Özel Ticari Bankalardan, %23,52’lik kısmı hem kamu hem de özel bankalardan, %11,77 ise sadece kamu bankalarından kredi temin etmekte ve örnekleme oluşturan firmaların hiçbiri Eximbank gibi yatırım bankalarından kredi temin edememektedir.

3.1.3. Yatırım Giderleri ve Tahmini

Firmaların kuruluş esnasında bir takım sabit kıymet yatırımlarına ihtiyaç duydukları ve faaliyetleri boyunca artan şekilde bu ihtiyacı hissedecekleri açık bir gerçektir. Araştırmanın bu bölümünde sabit kıymetlere yatırım yaparken yatırım projelerinin yapılabilirliğinin ortaya konmasında dikkate alınan kriterlerin neler olduklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır ve Tablo 10’daki verilere ulaşılmıştır.

Tablo 10: Bir Yatırımın Yapılabilirliğine Karar Verirken Dikkate Alınan Kriterler

Katlanılan Harcama Kalemleri	N	%
Arsa Değeri	21	50
İnşaat Giderleri	22	52,38
Makine ve Araç Gereç Giderleri	41	97,62
Etüd ve Proje Giderleri	11	26,19
Diğer	1	2,39

Yatırım projelerinin yapılabilirliğine karar verirken firmaların %97,62’lik kısmının makine ve araç gereç giderlerini dikkate aldığı, bunu %52,38’lik oranla inşaat giderlerinin, %50 ile arsa değerinin, % 26,19 ile de etüd ve proje giderlerinin izlediği görülmektedir. ARSLAN(2003)’ün araştırmasında

da araç gereç giderleri %100 ile ilk sırada yer almakta bunu %98,20 ile inşaat giderleri izlemektedir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmamızda, firmaların finansal faaliyetlerinin sıhhatli bir şekilde sürdürülebilmesi için gerekli olan finansal yönetim uygulamalarının ne denli başarılı yerine getirildiğinin görülmesi amaçlanmıştır ve Isparta ve Antalya Organize Sanayi Bölgelerinde faaliyette bulunan 42 adet KOBİ üzerinde araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda KOBİ'lerin faaliyetlerine başlarken çoğunluğunun öz kaynaklarını seferber ettiği ve faaliyete başlamadaki temel amaçlarının da ilk sırada satışlarını artırmak ve ikinci sırada da kârlılığını artırmak olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde firmaların girişimde bulunurken istihdam amacını önemsemedikleri öne çıkmaktadır.

Ayrıca, özellikle para ve sermaye piyasaları hakkında hiçbir bilgiye sahip olmayan KOBİ'lerin temel finansal konularda da bilgi eksikliğinin bulunduğu, yatırım tercihi yaparlarken geri ödeme süresi yöntemi gibi daha az maliyet ve zaman gerektiren yöntemleri kullandıkları, hatta örneklemin büyük bir bölümünün hiçbir teknik kullanmadan yatırım projeleri arasında tercihte buldukları ortaya çıkarılmıştır. Aynı sonuçlara Arslan (2003) ve Yücel (2001)'in çalışmalarında da rastlanmaktadır.

Çalışma sermayesi unsurlarının yönetimine ilişkin varılan sonuçlarda ise, örneklemin büyük bir bölümünün ödenmeyen borçların izlenmesine ve şüpheli alacakların takibine önem verdikleri, bu iki unsuru stok düzeyinin kontrolü'nün takip ettiği görülmüştür. Arslan (2003)'in Ankara ilini kapsayan çalışmasında ise KOBİ'lerin nakit bütçesi ve ödenmeyen borçların izlenmesi konularına diğer çalışma sermaye unsurlarının yönetiminden daha fazla öncelik verdikleri görülmektedir.

Örneklemin yarısına yakınının yatırımların finansmanında kredi kullandıkları saptanmış olup, bir bölümünün de yatırımların finansmanında ortaklardan alınan borçları kullandıkları tespit edilmiştir. Fakat dikkati çeken en önemli nokta modern finansman teknikleri arasında yer alan Faktoring'in firmalarca bir fon oluşturma aracı olarak henüz kullanıma geçmediğidir.

Kredi kullanan firmalara sorulan soru neticesi ulaşılan sonuca göre kredilerin temin edildiği kurumlar özel ticari bankalardır. Örneklemin yaklaşık %24'lük kısmı ise kredi temininde hem devlet bankalarını hem de ticari bankaları ortaklaşa kullandıkları görülmüştür.

Son olarak örneklemin oluşturulan firmaların yatırımları hayata geçirirken temel makine araç ve gereçlere yapılan giderleri göz önünde bulundurdıkları tespit edilmiştir.

Dünya'da ve Ülkemizde ekonominin büyük bir bölümünü oluşturan KOBİ'lerin ekonomik ve toplumsal hayata katkılarının artırılabilmesi finansal yönetim ve işletme sermayesi yönetimi konularında bilinçlendirilmeleriyle gerçekleştirilebilecektir. Krediyeye ulaşma imkânlarının kolaylaştırılmasına, fon bulmada sermaye piyasası araçlarının kullanılmasına ve modern finansman tekniklerinden daha fazla yararlanılmasına yardım edecek destekleyici uygulamaların artırılması ilgiyi daha fazla hak eden KOBİ'leri buldukları bu sıkıntılı durumdan çıkarmaya yetecek ve KOBİ'ler finansal yönetim konularında başarılı olabileceklerdir.

KAYNAKÇA

1. AKGÜÇ Öztin, **Finansal Yönetim**, Muhasebe Enstitüsü, Yayın No: 65, 7. Baskı, İstanbul, Mart 1998.
2. ARSLAN, Özgür (2003) “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Çalışma Sermayesi ve Bazı Finansal Yönetim Uygulamaları”, **C.Ü., İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt:4, Sayı:1, (121–135).
3. ÇAKICI Ayşehan, **Mersinde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Sorunları ve Beklentileri**, Mersin Üniversitesi Yayınları, No: 9, Mersin, 2002, s. 6 -7.
4. ÇARIKÇI H. İlker, TİTİZ İsmet, EROĞLU A. Hüsrev, “Küçük ve Orta Ölçekli Üretim İşletmelerinde Kriz Dönemine Özgü Finansman Sorunları ve Alternatif Pazarlama Stratejileri- Göller Bölgesi İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama”, **S.D.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi**, Yıl. 2002, C.7, S.1, s.229–239.
5. ESER Serdar, **Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Sermaye Piyasasından Finansmanı ve Risk Sermayesi**, Yeterlilik Etüdü, SPK Yayınları, Ankara,1990.
6. ÖZDEMİR Muharrem, **Finansal Yönetim**, Gazi Kitabevi, Ankara, 1997.
7. SARIASLAN H., **Türkiye Ekonomisinde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler**, Ankara, TOBB Yayınları, No:35.
8. USUL Hayrettin, BEKÇİ İsmail, “Göller Bölgesindeki Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Finansal Sorunları ve Çözüm Yolları”, **S.D.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi**, Yıl: 2001, C.6, S.1, s.111–125.
9. YÜCEL Tülay, “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Çalışma Sermayesi ve Finansal Yönetim Uygulamaları”, Ankara, **KOSGEB I. Orta Anadolu Kongresi, KOSGEB Yayınları**, 2001.
10. <http://www.kosgeb.gov.tr> Dünya'da ve Türkiye'de KOBİ Tanımları, 2000.
11. <http://www.die.gov.tr>